

Bárkai-Mészáros Judit: A teljesség felé... és tovább

Recenzió Michael Galuske *A szociális munka módszerei* című könyvéről

A szociális munka 20. századi történetének és módszertanának szakirodalmát gazdagítja Michael Galuske könyve, amely az alkalmazott módszerek legteljesebb bemutatására törekszik olyan módon, hogy a kezdő, a szociális munka iránt még csak érdeklődő olvasóknak is teljes képet nyújtson. A német szerző tanulmánya 21 évvel a kiadása után jelent meg Magyarországon Udvari Kerstin szakértő fordításában. Azonban joggal merülhet fel a kérdés az olvasóban, hogy kurrens-e a könyv tartalma ennyi idő után, nem avultak-e el az ismeretek. Mivel a dokumentum elsősorban arra vállalkozik, hogy az alapokat adja át rendszerbe helyezve, így tartalma időtálló. Jelentőségét növeli az is, hogy kevés olyan könyvet olvashatunk ma Magyarországon, amely a történeti megközelítés teljességével mutatja be a módszereket. Többek között ezért a mai napig a német szociálismunkás-képzés támaszkodik rá, alaptankönyv a szociális szakemberek oktatásában (Udvari 2013). Mi sem igazolja ezt jobban, hogy a könyv Németországban eddig 10 kiadást ért meg.¹

Michael Galuske (1959–2011) professzor, habilitált egyetemi tanár, szociálpedagógus volt.² Haláláig a Kasseli Egyetem Társadalomtudományi Tanszékén tanított. Fő munkaterületei a szociális munka elmélete és módszerei, az ifjúsági szociális munka, valamint a modernizáció és annak következményei voltak (Sz. n. 2019).

A szociális munka módszerei című kötet a Károli Gáspár Református Egyetem és a L'Harmattan Kiadó gondozásában jelent meg 2019 év elején. A monográfia a *Károli Könyvek* sorozat részeként a *Műfordítás, forrás* alorozat tagja. Szerkesztője Bányai Emőke volt, szakmai lektorként dr. Fruttus István Levente működött közre.

A könyv – mivel a német szociális munka történetét reprezentálja – szöveghűen lett fordítva, hívja fel a figyelmet az előszóban a fordító, Udvari Kerstin. Az olvasó számára valóban fontos ezt kiemelni: „Német nyelvterületen ugyanis a szociális munka és a szociálpedagógia fogalmát szinonim fogalomként használják.” (2013: 8)

Az első fejezetben a szociális munkát mint tevékenységet helyezi a szerző a módszertani elemzés középpontjába. Elsőként a módszer fogalmi meghatározását tisztázza a szociális munka szempontjából. Sorra veszi a dimenziókat és értelmezéseket, majd kimondja, hogy a hangsúly a segítségnyújtáson van, és három fogalompár alapján határolja el: kutatási és cselekvési módszerek, munkaterületek és módszerek, végül pedig a szociális munka és módszer. Galuske a *Szociálpedagógiai módszerek* alfejezetben szűkíti a fogalmakat két fontos kérdés mentén. Az első a szociális munka és a laikus segítségnyújtás közti különbségeket, a második a mindennapi segítségnyújtás módszertani strukturáltságának szükségességét vizsgálja. Az elemzés alapján a szakszerű, a szociális munkástól elvárt segítségnyújtás nem lehet intuitív, amely a laikus segítség legfontosabb jellemzője, továbbá a módszertani

---

¹ A Német Nemzeti Könyvtár, azaz a Deutsche National Bibliothek adatbázisa alapján. Forrás: <https://portal.dnb.de/opac.htm?method=showPreviousResultSite&currentResultId=%22120230976%22+sortBy+jhr%2Fsort.descending%26any&currentPosition=10>; letöltés ideje: 2019. 05. 19.

² Uo. Forrás: <https://portal.dnb.de/opac.htm?method=simpleSearch&cqlMode=true&query=nid%3D120230976>; letöltés ideje: 2019. 05. 19.

szempontok alapján biztosított cselekvés a kliens számára a racionalitást és a kiszámíthatóságot képviseli. Tovább árnyalja a szerző ezt a képet *A szociális tevékenység módszertani feldolgozásának határai és problémái* alfejezettel, amelyben a történeti visszatükrözés alapján felhívja a figyelmet arra, hogy a módszerek nem uniformizálhatóak, nem egységesíthetőek, hiszen minden eset, minden segítségnyújtás más és más dimenziókkal és kockázatokkal rendelkezik.

A második fejezet elsőként a módszertani vitákat és elméleteket jeleníti meg úgy, hogy a szociális tevékenységeket nagyobb értelmezési egységekbe csoportosítja. A szegmentálás alapja a '70-es évekig uralkodó hármas tagozódás: az esetmunka, a szociális csoportmunka és a közösségi szociális munka. Az elemzésben megjelenik a klasszikus módszerek történeti bemutatása, fogalmi meghatározása és a megközelítések módja alapján eltérő elméleteinek leírása is. Mindezeket kritikai vizsgálat követi, amely rámutat az egyes módszerek hiányosságaira is. A szakmává válás és a tevékenységi illetékesség vitája is nagy hangsúllyal jelenik meg a fejezetben. Az 1970-es évektől a szakmai identitás kihívásairól fokozott vita folyt, amely máig nem zárult le a szakirodalomban. Ehhez kapcsolódik szorosán a szociális munka tevékenységi kompetenciája, amely a szakma napi gyakorlatát csak részben érte el. Azonban fontos szegmens ez is a szociális munka mint szakma értelmezésében, hiszen mára az erről folytatott diskurzus a szakmává válás stratégiájának egyik súlypontja. A történeti módszertani elemzés nem lehet teljes a terápiás technikák érintése nélkül. Németországban az elbizonytalanodott szakma egyre inkább a terápiák irányába mozdult el a 70-es évektől – mutat rá Michael Galuske a *Szociális munka vagy terápia?* című alfejezetben. Az elemzés alapján a szociális munka és terápia valóban hasonlóságot mutat egyes aspektusokban, de a problémahelyzetek jellegzetesen mások. Míg a terápiát a súlyos események megoldásában, a szociális munkát a kisebb problémák megszüntetésében célszerű alkalmazni. A terápiás eljárások azonban fontos momentumok a szociális munka történetében, hiszen vannak olyan módszerek, amelyek a mai napig létjogosultságot kapnak a szociális munkában: a kliensközpontú beszélgetés, a témaközpontú interakció és a rendszerszemléletű családterápia. A fejezet végén a módszertani viták aktuális irányait is felvázolja a szerző négyes szegmentáció mentén: a szociális munka hétköznapi- és életvilág-orientációjának elmélete, a „helyettes értelmezés” szakmai modellje, a szociálökölógiai és rendszerszemléletű szempontok megjelenése és végül a tervezésre vonatkozó, Galuske szavaival az üzemgazdasági kérdések jelentőségének növekedése. Mindezek megteremtik az új módszertani viták kereteit.

A harmadik fejezetben elsőként a mai módszertani sokszínűség rendszerbe foglalását valósítja meg a szerző. A két nagy csoportba való felosztás alapját a módszer fókusza szabja meg: a kliensre, illetve a szakmára vonatkozó elméletek és módszerek. Majd az eljárások teljes körű bemutatására törekszik alfejezetekben, ahol több megközelítésmódot alkalmaz. Ilyen a történet, a fogalom és elhatárolás, a filozófia és elvek, a különböző elméletek, továbbá a technikák és szakaszelemek vizsgálati szempontjai. Az alfejezetek: szociális tanácsadás, kliensközpontú beszélgetés, multiperspektívus esetkezelés, case management, mediáció, rekonstruktív szociálpedagógia, élménypedagógia, témaközpontú interakció, empowerment, családterápia, utcai szociális munka, szupervízió, önellenőrzés, szociális menedzsment, gyermek- és ifjúsági segítés ugyanolyan súlyban jelennek meg a tanulmányban, ezt arányos terjedelmük is biztosítja. Minden fejezet végén „Értékelés és vita” olvasható, amely az alkalmazhatóságot, az elérhetőséget és a módszer szakmai kritikáját foglalja össze. Ez nagyban

emeli a tanulmány értékét, mivel az eljárásokat nemcsak erősségük felől mutatja be, hanem a hiányosságokra is rámutat, így vizsgálódásokra, továbbgondolásra készítet.

A három nagy fejezetre bontott kötet logikus felépítést követ. Néhány központi kérdésnél illusztrációk segítik a megértést. Ahol szükséges, példákkal, esetekkel támasztja alá a leírást. Stílusát, nyelvhasználatát tekintve egy alap szakmai szóincset feltételezve gördülékeny. Külön erőssége a monográfiának, hogy a fejezetekben, alfejezetekben egy-egy nagyobb gondolati egység lezárásának végén ismétli, összefoglalja az összegyűjtött, eddig elhangzott ismereteket. A könyv nyomdai kivitelezésének színvonala magas, a L'Harmattan Kiadótól elvárt minőségű. A gazdag, precíz, csak német irodalomra támaszkodó irodalomjegyzék igényesen szerkesztett. A lábjegyzetek a szakirodalmi hivatkozások mellett olyan megjegyzéseket is tartalmaznak, amelyek kibővítik, magyarázzák az adott kérdéskört összevetésekkel és példákkal, így érdemes azokat is átolvasni.

A kötet a szociális munka tudományterületével most ismerkedő tanulóknak és a gyakorló szakembereknek is jó szívvel ajánlható. Ahogy a szerző fogalmazott írásáról, a monográfia célja az, hogy rendszerbe foglalva, „atlaszként” bemutassa a szociális munka módszereit, azok elméleti beágyazottságát, azonban arra is felhívta a figyelmet, hogy a módszerek szűk értelmezése „...a szociális munka cselekvő jellegével nem egyeztethető össze” (Galuske 2019: 15). A szerző az egyes módszerek jelentőségének leírásával és kritikai megközelítésével olyan széles körű ismeretet nyújt át az olvasónak, amely a módszertanilag tudatos cselekvést segíti a mindennapi munkavégzés során. Az előzőek mellett Michael Galuske könyvének talán legnagyobb erénye az, hogy a módszerek megismerésének további igényét kelti fel az olvasóban.

Irodalomjegyzék

GALUSKE, M. (2019): *A szociális munka módszerei*. Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, Budapest.

UDVARI K. (2013): Előszó. In GALUSKE, M.: *A szociális munka módszerei*. Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, Budapest. 7–11.

Sz. n. (2019): *Michael Galuske*.

Forrás: https://de.wikipedia.org/wiki/Michael_Galuske; letöltés ideje: 2019. 05. 19.

Adatbázisok

Deutsche National Bibliothek

Forrás: https://www.dnb.de/DE/Home/home_node.html.